

Dan C. MIHĂILESCU

Pornind de la o erată

Numărul dedicat săptămâna trecută *Jurnalului de la Păltiniș* ne-a adus în numai câteva zile o mulțime de ecouri, așa cum, dacă mi-aduc bine aminte, nu am mai avut de prin 1993, când am publicat în LA&I un grupaj suculent din *Cunoașterea inutilă* de Jean-François Revel. Dacă Revel era atunci publicat pentru întâia oară, în schimb destinul lui Noica și forța de impact a *Jurnalului* lui Gabriel Liiceanu erau cunoscute, dacă nu cumva au căpătat deja contururi de legendă.

Am trăit, deci, plăcuta experiență a felițiilor venite din partea unor confrăți gazetari ce n-au dat niciodată semne că știu de existența LA&I-ului. A unor redactori de edituri, eminenți specialiști în diferite domenii, dar care nu deschid, de obicei, nici un ziar. Oameni din radio și televiziune, doi doctori, un teolog, un istoric, câțiva studenți, mă rog, totul pe potriva subiectului și a dimensiunilor numărului. Nu au lipsit nici acum plângerile privind calitatea proastă a tiparului. Cum spune Marius Rădulescu, din Târgoviște: „Păcat că, în exemplarele distribuite în orașul meu, o parte din text e ilizibilă din cauza tiparului excecabil. Nu e prima oară când LA&I-ul e în situația asta. Am în colecția personală și țin la dispoziția redacției două numere în care, pe textele lui Patapievici, tronează o pată sau o dungă albă ca o «cenzură»...”

Când am evaluat, telefonic, cu Gabriel Liiceanu, „isprava” cu pricina, ne-am înfiorat de coada – netăgăduit – drăcească prin care s-a inversat oribil un sens. Asta, deși autorul ne-a atras de mai multe ori atenția asupra contextului cu bucluc și în ciuda multilor ochi și a multelor „capete limpezi” care au adăstat pe locul împincinat. Ei bine, ce citim în articolul lui Gabriel Liiceanu din pagina a treia a numărului trecut? „Dar ce însemna cultura în limbajul Păltinișului? Mai presus de orice un joc cu nume de autori, cu citate și cuvinte”. Bineînțeles că forma corectă era „nu un joc cu nume de autori...”

S-o „lăsăm moartă” n-ar fi fost drept. Bun, zice Gabriel Liiceanu, atunci specificați în erată și că textul lui Negoiteșcu de pe pagina 16 este din iarna lui 1983, mi l-a expediat din Germania și este inedit. Uite că am specificat, tocmai când sună Dan Ciachir și, după convenitele cuvinte de bine, șoptește cu sfială: „În articolul meu a rămas Odiceea în loc de Laodiceea. O lăsăm așa? O să zică lumea că fac pe doxologul și nu știu chestiuni elementare...”

Și pentru ca totul să-mi iasă pe nas, la un pas de „netrebnicia românească” de care am vorbit, hop, mă trezesc sub ochi, căzând dintr-un plic antediluvian, cu încă trei epistole Noica, rătăcite în arhiva necăjit-subsemnatului. Cu tot riscul de a părea cicălit sau prezumțios, **trebuie** să le adaug celor publicate în numărul trecut.

Două dintre ele nu sunt neapărat semnificative. Sunt cunoscutele sale cartonașe tip carte de vizită (Cioran folosea dimensiunile cartolinei poștale). Cu strict rol informativ:

„3.XI.1982 Păltiniș

Iubite prieten,

Întrucât am rătăcit adresa d-tale, îți scriu la Institut, confirmându-ți primirea textelor d-tale. În curând vei primi printr-un prieten comun vești mai ample de la al d-tale recunoscător și devotat

C. Noica.”

„18.I.1983 București

Iubite prieten,

În pragul plecării la Păltiniș, primesc de acolo urările d-tale. Voi găsi coletul trimis. Dar nu l-ai primit pe al meu trimis prin Pleșu? Vă urează amândorura viețuire lină și cumplită, cu dragoste,

C. Noica”

În schimb, cea de-a treia scrisoare este într-adevăr un document care-mi arde și astăzi degetele.

„9.IX.1982 Păltiniș

Dragă Doamnă Dan C. Mihăilescu,

Am primit și străbătut «Perspective eminesciene» (de ce un titlu atât de stins?) cu mult interes. Ai un sentiment al concretului, de o parte, și o intimitate cu textul, de alta, care dau culoare, viață și noutate investigației d-tale. Îi lipsește puțin ca să fie mare, tocmai blestemata aceea de germană, respectiv cultură și filosofie germană a culturii. De ce eviți un ultim efort? De ce îți iei riscul să rămâi în cultură **derivată**?

Îmi spui că ai preferat să te ocupi de moștenirea lui Sergiu Al.-George (pe care încercăm și noi, prietenii lui, s-o valorificăm într-o limbă străină, cum vei fi aflat). Dar **lecția** lui Sergiu Al.-George - devenit mare specialist numai cu mijloace locale, însă cu o râvnă care uita de temperamentul «latino-levantin» invocat de d-ta - pentru ce nu o iei? Cum te rabdă inima să cercetezi «din interior», cu citatul acela sunând tare banal din G. Poulet, pe Eminescu și acum pe Blaga, fără să ai acces la contribuția germană care le-a favorizat hotărâtor sinea creatoare?

Este bine că ți-ai dat cartea «înțelegerii de tinerete asupra lui Eminescu». M-ar interesa în chip deosebit, dată fiind marea d-tale înzestrare, cartea «înțelegerii de maturitate», scrisă cu toate uneltele puse la punct.

Cu toată dragostea și încrederea,
al d-tale
C. Noica”

I-am răspuns atunci cu un soi de exaltată obrăznicie, pe multe pagini, cum că fiecare își poartă în cocoasă limitele, că, din punctul meu de vedere, intuiția bate erudiția, că subtilitatea și subiectivitatea, firea artistă a eseistului nu pot fi matritate cu forța rece a științelor în labirintul „obiectiv” al filosofiei. Că nu ideile în sine, ci trăirea lor, asumarea lor, mă fascinează. Toată cartea mea de debut, despre Eminescu, din 1982, se forjase la focul lui I. Negoiteșcu, a cărui exegeză eminesciană rămâne și astăzi cea mai profund-formativă încercare în domeniu, de la G. Călinescu încoace.

Iar astăzi, ce să-i spun? Că îi dau dreptate și că, în absolut văzând lucrurile, ar fi trebuit să ajung nu gazetar ludic și capricios, ci savant productiv, doctor în bibliotecă până la... levitație? Să-i mai spun o dată și Dumnealui, că

și, culmea, unor bătrâni bolșevici care-ne tot întreabă de ce ne plângem atâta că ne-a malformat comunismul, că în condiții normale am fi evoluat normal și noi? Că, dacă propunerea de bursă Fulbright mi-ar fi venit nu în 1990, la 37 de ani, ci în 1977, m-aș fi putut salva din „cultura derivată”? Sau că, dacă în loc de legea lui Ceaușescu din 1975 cu cei trei ani de „stagiul obligatoriu în producție”, am fi fost direct repartizați, potrivit înzestrării fiecăruia, în învățământul universitar, în presă, în teatre, la radio ș.a.m.d., în loc ca eu, de pildă, să mă umilesc aproape patru ani ca dactilograf de piese de schimb pentru utilaje de construcții în „comerțul exterior”, ori făcând - cazul multor colegi ai mei - o chinuitoare, subumană navetă în provincie, cu totul altfel ar fi arătat generația noastră de promisiuni eșuate? Cum să-ți pui „uneltele la punct” în absența unui învățământ liceal normal, în absența stagiilor de studiu în marile biblioteci ale lumii? Exemplul Sergiu Al.-George?! Atâta cerneală neagră a curs pe seama unicității, a enormei excepții care a fost destinul lui Sergiu Al.-George încât a mai insista e deja semn de masochism.

În fine, am rămas (și eu) un eseist, cum ofta cu foc Mircea Cărtărescu. Voi reveni, însă, cât de curând la editorialul său din 1 septembrie și la replica lui H.-R. Patapievici din 22 septembrie. Nu ca arbitru, Doamne ferește, ci ca rezervă de fundaș.

Deci am dat erata. Profităm de ocazie și plantăm încă două fotografii din arhiva lui Andrei Pleșu, cu Noica în două ipostaze antinomice: dansând în interbelic și proaspăt ieșit din închisoare.

